

Välkomna tillbaka! Schwedisch für Fortgeschrittene

Lehrerhandbuch zum Lektionsteil

► Die Lösungen zum Arbeitsbuchteil befinden sich im Lösungsbuch.

Innehåll

Inledning	2
1 Välkomna tillbaka!	5
2 Språk och kommunikation	9
3 Etapper i livet	12
Repetition 1	15
4 Hur blir framtiden?	17
5 Förändringar	20
6 Har du hört, har du sett?	23
Repetition 2	26
7 Vårt avlånga land	28
8 Göra sig hörd	32
9 Sverige och världen	35
Repetition 3	38

Inledning

Välkomna tillbaka! bildar tillsammans med läroboken *Välkomna!* ett läromedel i svenska som främmande språk. Detta omfattar nivåerna

- A1 och A2 (*Välkomna!*) och
- B1 (*Välkomna tillbaka!*) på Europarådets nivåskala.

Välkomna tillbaka! förbereder alla som vill ta examen SWEDEX B1 och andra deltagare som vill uppnå samma nivå och består av följande komponenter:

- lärobok med integrerad övningsbok och en CD
- facit till övningsboken och hörmanus till alla hörförståelseövningarna (på internet)
- lärarhandledning med facit till övningarna i läroboken (på internet)

Målgrupp

Välkomna tillbaka! är avsedd för svenskundervisning inom vuxenutbildningen (VHS), språkskolor och universitet och vänder sig till vuxna och äldre ungdomar som redan har nått nivån A2 i svenska

- och har avslutat läroboken *Välkomna!*
- eller en annan lärobok eller ett annat läromedel på nivån A2
- eller på annat sätt än genom undervisning i en kurs.

För att vara säkra på att språkfärdigheterna motsvarar nivån A2 rekommenderar vi intresserade personer att först göra inplaceringstestet till *Välkomna!* på hemsidan www.klett.de. Här kan kunskaper och färdigheter fram till nivån A2 testas.

Välkomna tillbaka! repeterar sådant som förekommer på tidigare nivåer, inte bara ord och fraser utan även grammatiska moment. Symbolen hänvisar till att det här rör sig om grammatikavsnitt som deltagarna redan har träffat på men som de kan behöva repetera och fördjupa innan grammatiken utvidgas.

Läroboken

Välkomna tillbaka! består av

- 9 lektioner
- 3 repetitionslektioner
- en översikt över ett år i Sverige
- övningsbok
- grammatik
- en ordlista till varje lektion
- en alfabetisk ordlista
- en cd

Lektionerna

Varje lektion behandlar ett speciellt tema och inleds med en **upptaktsida**. Med hjälp av bilder och allmänt hållna uppgifter får deltagarna en första kontakt med temat, samlar idéer, aktiverar kända begrepp och utökar ordförrådet med nya begrepp. Muntliga uppgifter ger dem möjligheten att använda nya ord och fraser och att få grepp om temat. Här är det inte nödvändigt att rätta alltför mycket. I stället är det här viktigt att fylla på med ord och fraser som deltagarna behöver. De viktigaste målen för lektionen är angivna på upptaktsidan.

Varje lektion består av **två avsnitt, A och B**, som tar upp två olika aspekter av det centrala temat.

Exempel: lektion 5 "Förändringar" behandlar i A-avsnittet personliga förändringar, speciellt inom yrket. B-avsnittet behandlar möjligheter som var och en har att förändra sin egen omgivning, sitt land eller världen, speciellt genom ideellt arbete.

Varje avsnitt är en självständig enhet som bygger upp språkfärdigheter från enklare övningar till komplexare uppgifter som kräver att deltagarna använder språket allt mer självständigt. I varje avsnitt hittar man lästexter och hörövningar med uppgifter, grammatik, ordförrådsövningar, tal- och diskussionsuppgifter, intervjuer och komplexare kommunikativa uppgifter "tasks".

Läshörnan innehåller fler texter som illustrerar det centrala ämnet från en annan sida. Här finns exempel på olika texttyper: en facktext, en litterär text, en serie, texter som informerar eller argumenterar.

Texterna i läshörnan kan vara språkligt mer komplicerade än lektionstexterna och innehåller lite ovanligare ord, fraser och former som ännu inte har tagits upp.

De flesta texterna i *Välkomna tillbaka!* är autentiska. Att läsa för nöjes skull står allt mer i centrum men även för att deltagarna ska kunna orientera sig, hitta information och följa instruktioner.

Avsnitten **Så här säger man** och **Grammatik** sammanfattar de språkremskap som deltagarna har lärt sig använda i den just avslutade lektionen. Dessa avsnitt kan användas för att repetera och för att se efter när det gäller att hitta bra och passande formuleringar i speciella situationer.

Repetitionslektionerna

Efter var tredje lektion följer en repetitionslektion. De består av fyra sidor och innehåller

- aktiviteter som låter deltagarna fundera över hur de själva lär sig ett språk och vilka studietekniker som kan vara meningsfulla för dem (lärstilar, berättarstrategier och inställningen till fel). I repetition 3 lär de känna variationer i svenskan.
- självtest där deltagarna själva kan pröva om de har uppnått de språkfärdigheter som har definierats i *Europarådets gemensamma europeiska referensram för språk*, referensnivå B 1 och som har varit målet för undervisningen. Samtidigt kan de repetera det som de har glömt eller inte är säkra på.

Övningsdelen

Facit till övningarna finns på hemsidan www.klett.de/vaelkomna.

Några övningar är friare och några förutsätter kommunikation i kursen t.ex. lektion 1, 7 "Jämför kända personer med din granne". I dessa fall finns det inget facit, i andra fall anges förslag eller möjligheter till en lösning.

Skrivuppgifter har på B1-nivån större vikt än på lägre nivåer. Under rubriken **Portfolio: Studiepärmerna** finns det en skrivövning till varje lektion. Med dessa skrivuppgifter som är relaterade till lektionstemat får deltagarna fler möjligheter att öva och förbättra sin skrivfärdighet.

Läs om hur man kan rätta i lärarhandledningen till *Välkomna!* på sidan 12.

Det är viktigt att deltagarna skaffar sig en pärm i A4-format som de tar med sig till kursen varje gång och där de samlar allt som är viktigt för deras språkinläring. Pärmerna är ett slags portfolio där de dokumenterar det som de har lärt sig t.ex. skrivuppgifterna.

Läs mer i lärarhandledningen till *Välkomna!* på sidan 18.

Övningarna till de tre repetitionslektionerna utgörs av samma typ av uppgifter som Swedexprovet B1. När deltagarna har arbetat igenom alla övningsdelarna (repetition 1 – 3) har de lärt känna alla övningstyper som förekommer i Swedex B1. Lärarhandledningen ger exempel på bedömning.

Grammatikdelen

Grammatikdelen innehåller de grammatiska moment som tillkommer på B1-nivån och bildar tillsammans med grammatikdelen i *Välkomna!* (i arbetsboken s. 108 – 133) en fullständig grammatik upp till B1-nivån.

Ett år i Sverige

Almanackan efter lektionerna och repetitionslektionerna innehåller korta upplysningar om de viktigaste helgerna och kan användas som information och som utgångspunkt för lästexter, sånger och andra aktiviteter.

Tidsfaktorn

Välkomna tillbaka! är tänkt för 75 till 90 timmars undervisning à 45 minuter dvs. tre terminer för en kurs som äger rum en gång i veckan.

Tempot beror naturligtvis på kursens utformning och gruppens inlärningsrytm.

Välkomna tillbaka! kan användas flexibelt. Övningsboken kan t.ex. integreras i undervisningen vid behov men kan också användas av deltagarna som självstudium.

Fler komponenter

Facit och hörmanus

Hörmanus till alla hörförståelseövningarna och facit till övningarna i övningsdelen finns på hemsidan www.klett.de/vaelkomna under rubriken "Transkriptionen und Lösungen".

Lärrarhandledningen

Lärrarhandledningen innehåller

- kommentarer till varje lektion
- facit till uppgifterna i lektionerna och
- information om personer och fakta som nämnts i lektionerna.

Målsättning

Varje lektion behandlar olika aspekter av ett aktuellt ämne. Deltagarna lär sig att handskas med nya situationer, diskutera aktuella ämnen, ta ställning, delta i möten, inleda och avsluta samtal, berätta om viktiga händelser, skriva en biografi, bedöma en film, förstå anvisningar, uppmärksamma och diskutera oskrivna regler.

I *Välkomna tillbaka!* ägnas ett stort utrymme åt interaktion och samarbete inom gruppen. Deltagarna arbetar ofta två och två eller i grupper, tar reda på, samtalar, berättar, deltar i debatter och tar ställning, förhandlar och kommer överens.

Övningstypen "tasks" är en kommunikativ uppgift som en grupp löser tillsammans genom att använda olika språkfärdigheter. Exempel: 3 B4 "Byta tjänster med hjälp av en anslagstavla". Deltagarna skriver först bytesannonser, läser sedan de övrigas annonser, tar kontakt med en eller flera skrivare och förhandlar sig fram till ett resultat.

En central plats har ett arbetssätt där deltagarna själva tar reda på grammatiska regler, betydelsen av nya ord och innehållet i en text. Syftet med innehållet och uppgifterna i flera aktiviteter i hela boken men speciellt i lektion 9 är att deltagarna funderar över sin egen kulturs kod och regler, att de kommer fram till förståelse för andra kulturer och till en **interkulturell kommunikation**.

Genom *Välkomna tillbaka!* uppnår deltagarna de mål och de språkfärdigheter som har beskrivits i **Europarådets gemensamma europeiska referensram för språk**, referensnivå B1.

1 Välkomna tillbaka!

Upptaktsidan

Syfte:

- repetera kända strukturer
- anpassa frågor efter samtalspartnern
- lära känna nya deltagare

a. Vilka frågor ställer du för att få följande svar?

Det här avsnittet repeterar situationer, ordförråd och strukturer som deltagarna har lärt känna tidigare och ger läraren en bild av deras språkfärdigheter. Detta är särskilt viktigt när kursen är ny eller när flera nya deltagare ska integreras i en bestående kurs.

Tillfoga gärna själv andra svar om du vill fokusera på andra strukturer.

Här gäller det att anpassa frågorna efter situationen och efter samtalspartnern. Känner deltagarna varandra redan eller är det nya bekantskaper? Hänvisa t.ex. till att man inte kan ställa frågan "Hur var semestern?" förrän man känner någon så pass bra att man vet att han eller hon har varit på semester.

Facit / förslag:

- Vad sysslar / jobbar du med?
- Varidran kommer / är du? / Var bor du?
- Vad heter du?
- Vad heter du i efternamn?
- Varför läser du svenska?
- Vad talar du för språk?
- Vad gör du på fritiden? / Vad tycker du om att göra på fritiden?
- Vad gjorde du i somras / på semestern / i helgen / när du var i Sverige?
- Hur länge har du läst svenska?
- Har du varit här någon gång?
- Har du läst svenska på en kurs här tidigare?
- Hur var semestern?

A. Vi lär känna varandra bättre.

Syfte / innehåll:

- läsa ett personligt frågeformulär
- prata om önskvärda händelser
- konditionalis
- avväga vilka personliga frågor som passar
- beskriva personliga egenskaper

1 a. Personliga frågor.

Information:

Den franske författaren Marcel Proust har två gånger i sitt liv, när han var 13 och 20 år gammal, svarat på ett frågeformulär som senare har kommit att kallas "Det Proustska frågeformuläret" och som har blivit ett slags intervjuklassiker när det gäller att lära känna en person eller en karaktär. Sådana frågeformulär används gärna av tidningar för att intervjua kända personer och kan vara av olika längd och innehåll.

b. Vilket svar passar till vilken fråga?

Facit: a. 3. | b. 8. | c. 6. | d. 10. | e. 12. | f. 2. | g. 1. | h. 4. | i. 7. | j. 5. | k. 9. | l. 13. | m. 11.

2 a. Samla frågor.**Information:**

Den nio meter höga och sju ton tunga Pinocchioskulpturen av den amerikanske konstnären Jim Dine invigdes i Borås i maj 2008. Innan dess hade sagoskulpturen, en donation till Borås stad, väckt häftiga känslor och stans största konstbråk i flera år. Många menade att Pinocchio inte hade ett dugg med Borås att göra och att allmänhetens vilja inte respekterades. Debatten gällde också frågor som "Vem äger det offentliga rummet?" och "Vem bestämmer hur det ska gestaltas?"

b. Kryssa för det riktiga alternativet.

Facit: önskvärt

3 Titta på frågeformuläret.

Även här handlar det om vilka frågor som är passande i en viss situation. Diskutera vilka frågor som kan tänkas vara för personliga, för indiskreta eller för påträngande. Inställningen till detta kan vara olika i olika sammanhang och i olika samhällen.

5 a. Vilken känd person skulle du vilja lära känna?**Alternativ:**

Ta med bilder på kända personer som du eller deltagarna har klippt ut i tidningar och tidskrifter och som kan tänkas intressera dem och be dem välja en av personerna på bilderna. En annan variant är att be deltagarna berätta om sin person utan att nämna namnet och utan att nämna alltför tydliga detaljer och låta de andra gissa vem personen är. På så sätt tvingas deltagarna lyssna intensivare och kanske också ställa frågor för att kunna lösa uppgiften.

b. Bra fraser.

Fraserna i tabellen används för båda uppgifterna 5a och 5b.

B. Samtalsämnen.

Syfte:

- läsa och lyssna på beskrivningar av personliga händelser
- finna och förstå relevant information
- repetera tempusformer
- bedöma samtalsämnen
- formulera frågor
- **task:** skriva en lathund, samla frågor

1 a. Vad handlar mejlet om?

Be deltagarna täcka över mejlet medan de funderar på vilka ord, fraser och innehåll som kan stå i mejlet. Samla alla förslag och be någon av deltagarna skriva upp dem på tavlan.

c. Rekonstruera resrutten.

Facit:

Städer	När var de där?	Vad gjorde de där?
Genève	först	■ De hälsade på släktingar. ■ De besökte Röda Korsets museum. ■ De tittade på FN-huset och fontänen.
Ljubljana	efter Genève	■ De lyssnade på folk som sjöng. ■ De gick på restauranger med god mat.
Budapest	sedan	■ De gjorde en båttur.
Wien	före Berlin	■ De åt Sachertårta.
Berlin	i går och i förrgår	■ De var på ett utomhusmuseum. ■ De gick förbi den judiska synagogan. ■ De shoppade lite.

2 Maria nämner detaljer som är nya.

Facit: I Budapest åt de en ungersk köttreätt.
De bodde mest på vandrarhem.
De hade reslakan med sig.
I Berlin köpte Maria en kjol och Märta ett linne.
De tog nästan 300 kort.

3 a. + b. Perfekt och preteritum.

Det här avsnittet repeterar det svåra kapitlet om hur man använder perfekt och preteritum i svenskan.

Facit: Använd preteritum för att tala om händelser som ägde rum i dåtiden ...
Använd perfekt för att tala om händelser som har startat före nutiden ...

c. Komplettera dialogerna.

Facit: Har du varit ...? Ja jag var där ...
Har du träffat ...? Ja jag träffade ...
Har du gjort ...? Nej det har jag aldrig gjort.
Har du tagit ...? ... men jag tog kort ...

4 a. + b. Fraser och passande svar.

Facit: Bild 1: Vad ska vi ta? En smörgås? / Ja gärna. Det blir gott.
Bild 2: Ursäkta, finns det något apotek i närheten? / Gå Storgatan rakt fram ...
Bild 3: Får jag fråga en sak? När går nästa tåg till Köpenhamn? / Halv ett.
Bild 4: Det är vi som har flyttat in här. / Vad roligt. Välkomna!
Bild 5: Har du tid att hjälpa mig? Hur gör man för att boka en biljett på nätet? / Jag ska visa dig.
Bild 6: Är det ledigt här? / Ja, varsågod.

5 a. Frågor.

Tabellen repeterar alla tempusformer som har förekommit hitintills.

6 a. Samtalsämnen.

Be deltagarna nämna andra passande samtalsämnen. Sedan diskuterar de antingen i hela kursen eller i mindre grupper och redogör för hela kursen. Skriv upp alla ämnena på tavlan eller på en OH-folie (eller be någon i kursen) och markera de ämnen som anses vara bäst. Be dem tala om varför de anser att vissa ämnen är passande och andra mindre passande.

b. Task: Skriv frågor till ett samtalsämne.

Varje grupp skriver frågor till ett av de passande ämnena. Be deltagarna först samla så många frågor som de kommer på och sedan välja bland dem (genom diskussioner) tills ett begränsat antal, t.ex. sex är kvar. Gå runt till grupperna och hjälp dem med formuleringarna. Be dem skriva frågorna rent och eventuellt illustrera listan. Häng upp alla listorna och be grupperna presentera sitt resultat för de andra och tala om varför de har valt just dessa frågor. Kopiera listorna till alla om det är möjligt så att alla deltagare har varsitt exemplar av lathunden.

Läshörnan

Be deltagarna också jämföra med sitt eget språk. Artikeln "Inget flyt utan klyschor" av Gunnel Bergström i tidskriften "Språk" Nr 4, 2008 tar upp det här ämnet.

Information:

Lena Ackebo, satiriker och serietecknare, har varit verksam sedan 1984 och har medverkat i dags- och kvällspressen. Hon har publicerat sju seriealbum där hon skildrar det absurda i vardagslivet. Karaktärerna som man möter i hennes serier är överdrivna och stereotypa.

2 Språk och kommunikation

Upptaktsidan

Syfte:

- analysera det egna behovet av språkfärdigheter i svenska
- analysera de egna språkfärdigheterna i svenska

Förslag:

Deltagarna arbetar i små grupper och beskriver situationerna, t.ex. på universitetet; prata med vänner / kompisar; hos läkaren / på vårdcentralen; gå och handla. Fler formuleringar är naturligtvis möjliga.

Rita en tabell på tavlan med fem spalter. Överskrifterna: situation / använder svenska / tänker använda svenska / klarar jag av / vill jag förbättra

Jämför i hela kursen och skriv upp situationerna i tabellen. Uppmuntra deltagarna att nämna fler situationer som kan komma i fråga och skriv upp dem också. Be var och en gå fram och kryssa för det som stämmer för honom / henne.

Kommentera resultatet i hela kursen eller i små grupper.

A. Mina språk.

Syfte / innehåll:

- skriva en egen språkbiografi
- göra en kursprofil
- samla, bedöma och välja ut språktips
- reflexiva possessiva pronomen
- **task:** kursens bästa språktips

1 a. Min språkbiografi. Se upp!

Man kan **lära sig** språk genom att lyssna / titta på tv / läsa tidningar ...

Man kan **läsa** språk på en kurs / på universitetet.

c. + d. Två och två.

Grupperna förbereder fyra frågor. Gå runt och hjälp dem formulera. Samla alla frågorna i hela kursen, låt en deltagare skriva upp dem, grupperna jämför och kompletterar sina listor. Bilda sedan större grupper där deltagarna intervjuar varandra. Svara själv också på frågor.

2 b. Gör en kursprofil.

Förbered ett eller flera blädderblocksblad före övningen.

Börja övningen med att gå igenom hur deltagarna kan redogöra, t.ex.:

alla i gruppen vill / behöver ...; två av oss vill ...; bara en i gruppen vill ...; ingen av oss behöver kunna ...

En deltagare skriver upp resultaten på blädderblocksbladet. Jämför sedan med den tidigare diskussionen (upptaktsidan).

3 a. En svenskurs i Sverige.

Facit: avancerad | bevis | nybörjare | prov | utländsk | utlänning

4 c. Vilka språktips (4 a) hittar ni i texten?

- Facit:**
- Lär dig svenska dikter (sånger) utantill.
 - Hitta likheter med andra språk.
 - Fråga och prata så mycket som möjligt.
 - Ha en svensk pojk- eller flickvän.

Fler språktips, t.ex.:

- Lyssna så mycket som möjligt.
- Läs skyltar.
- Titta på tv, särskilt textade program.
- Läs lätta tidningstexter.
- Prata med barn.
- Våga göra fel.
- Läs bra böcker.
- Samla ord på lappar.

6 a. Reflexiva possessiva pronomen. Fyll i.

Repetera först de possessiva pronomenen (*min, din, hans, hennes, vår, er, deras*) och be deltagarna bilda meningar med dem. Förklara sedan att det finns ytterligare pronomen (*sin, sitt, sina*) i tredje person singular och plural och be deltagarna leta exempel i båda texterna och fylla i luckorna i tabellen.

Facit: Subjekt:

hans / hennes / deras
José och hans fru ...
... Hennes föräldrar ...
... Deras språk ...

Objekt:

Claudia chockade sin omgivning.
Hon har testat sina kunskaper.

b. Komplettera regeln.

Man väljer **sin** när pronomet syftar på **subjektet** i samma sats. Här kan det vara lämpligt att demonstera termen **subjekt**, t.ex. med hjälp av bilderna med Lovisa och äpplet.

c. Berätta för varandra om en släkting och om hans / hennes familj.

Be deltagarna använda så många possessiva och reflexiva possessivpronomen som möjligt både när de berättar för varandra och de sedan återberättar för hela kursen.

B. Språket står inte stilla.**Syfte:**

- diskutera förändringar i språket
- läsa bloggar och urskilja argumentering
- binda ihop meningar med varandra
- förstå huvudinnehållet i ett radioprogram
- lära känna nya ord i svenskan
- skriva en blogg om nya språktendenser

2 a. Fyll i bindeord.

Facit: 1. så | 2. om | 3. I stället för att, Visst | 4. särskilt när, för att | 5. så som, inte så som | 6. när

b. Sortera bloggarna

Facit: svengelska: 1, 4, 6, (möjligtvis också 5) | rätt eller fel: 2, 3, 5

c. Vilka påståenden i B 1a passar ihop med vilka bloggar?

- Facit:**
- Det är inte bra att låna in ord från andra språk: *blogg 6*.
 - Bloggarna 1 och 4 behandlar samma ämne men har en annan åsikt.
 - Rätt och fel i språket handlar mycket om tycke och smak: *blogg 5*
 - Ungdomar slarvar mer och mer med språket ...: *bloggarna 2 och 3*

d. Exempel på nya språktendenser.

Facit: internationall = svengelska | sjukt = ord med nytt innehåll | inskränkt = ord som används mer och med utvidgad betydelse | keff = nytt ord från arabiskan, ungdomsspråk | sånna = talspråkliga former används i skriftspråket | älska, hata = känslomättade ord används oftare än de neutralare orden tycka om, inte tycka om

3 Lyssna på "Språket".

Programmet är ett samtal mellan programledaren Anna Lena Ringarp och professor Lars-Gunnar Andersson. De använder ett ledigt, diskuterande vardagsspråk med växlande tempo, avbrutna meningar, reflekterande pauser, omtagningar. I det här fallet är det viktigt att poängtera att uppgiften bara består i att deltagarna urskiljer vilka påståenden som är riktiga. Det gäller inte att förstå "ordagrant". Ge deltagarna några ledtrådar innan de lyssnar och tala om att programmet handlar om förstärkande led, med tonvikt på *kanon*. Hänvisa också till den vardagsspråkliga karaktären. Låt dem lyssna på programmet flera gånger.

Facit: Det har blivit mycket vanligare att använda ordet "kanon" den sista tiden.
"Kanon" bra och grymt bra betyder detsamma.
Speciellt ungdomar använder ofta förstärkande ord.

Efter uppgiften kan det vara lämpligt att gå in lite närmare på olika förstärkande ord och led. Samla först de varianter som man hör i programmet och fyll på med uttryck som *mycket, väldigt, fantastiskt, hemskt, jätte-, toppen*. Ett uttryck som *Det här var skitgott!* förvånar alltid utlänningar. Svordomar som används som förstärkning tas upp i Repetition 3.

4 Nya ord i svenskan.

Facit: Trängselskatt | Snackis | blinga | Curlingföräldrar | pimpa | keff | guss | fett | Sjukt

Nya ord har olika ursprung.

- Beteckningen *curlingföräldrar* är hämtad från en dansk bok om "Curling-forældre og Servicebørn" och har snabbt slagit igenom i svenska medier.
- *Trängselskatt* betecknar en ny förteelse.
- *Snackis* har bildats med det produktiva suffixet -is, t.ex. godis, kändis, dagis.
- *Blinga* kommer från engelska blingbling för glittriga och pråliga smycken som ska visa att man är rik.
- *Fett* och *sjukt* har förlorat sin vanliga betydelse och blivit nya förstärkningsord.
- Det turkiska *guss* och det arabiska *keff* kommer från ungdomskulturen i invandratäta områden.
- *Pimpa* kommer från engelska pimp "hallick" och anknyter till hallickars förkärlek för lyx och prål.

Information:

Nya ord i svenskan och ord med ny betydelse registreras av Språkrådet. Gå in på hemsidan, www.sprakradet.se och klicka på "Nyord". Språkrådet ger ut en lista över nyord varje år. På den senaste listan (2008) hittar man t.ex. *bullerbysyndromet*. Under "Äldre nyordslistor" hittar man Språkrådets alla nyordslistor samlade. Man hittar också en hänvisning till månadens nyord. I skrivande stund (november 2009) är det *klipphängare* = en spänningsstegring i en film som plötsligt avbryts för att hålla tittarnas intresse vid liv.

Läshörnan**Information:**

Esaias Tegnér (1782 - 1846), en av de största svenska författarna under den romantiska epoken, professor i grekiska i Lund, biskop i Växjö, ledamot av den Svenska Akademien. Diktcykeln *Frithiofs saga* (1825) betraktades länge som Sveriges nationalepos. *Ärans och hjältarnas språk* är en beteckning på svenska språket som kommer från dikten *Språken* som Tegnér skrev 1817.

Facit: Inte ha ett dugg på fötterna = inte ha belägg för ett påstående

3 Etapper i livet

Upptaktsidan

Syfte / innehåll:

- inledning till temat Etapper i livet
- utöka ordförrådet
- muntlig språkfärdighet

a. Läs begreppen. Skriv under bilderna.

Med varje bild kan man förknippa flera olika begrepp.

Syftet är att deltagarna kommer fram till vad begreppen betyder och att de diskuterar sina förslag.

b. Vad händer först och vad händer därefter.

När det gäller ordningsföljden är den bara i vissa fall bestämd. Att livet börjar med att en människa föds och slutar med hon dör och begravs är klart. Men när gör man lumpen? I Sverige är den allmänna värnplikten numera (sedan juni 2009) avskaffad. Det är bara få män som gör lumpen. Och i dag är det även möjligt för kvinnor att göra lumpen. När blir man konfirmerad? Det kan vara lite olika. Och när blir man kär?

Aktiviteten är utgångspunkt för diskussioner och ger tillfälle att ta upp aktuella frågor (t.ex. diskussionen om föräldraledighet) allt efter deltagarnas intresse.

A. En levnadsbeskrivning.

Syfte / innehåll:

- läsa en levnadsbeskrivning
- hitta liktydiga fraser
- pluskvamperfekt
- förstå och själv göra beskrivningar
- tidsuttryck
- skriva en biografi

1 a. Åldrar.

Peter Pohls böcker säljs som ungdomsböcker, medan han själv säger att han inte tänker på någon särskild ålder när han skriver. Astrid Lindgren skrev för barn och Henning Mankell har skrivit böcker för både barn, ungdomar och vuxna. Be deltagarna berätta vad de vet om de tre författarna. Be också några deltagare ta reda på mer, särskilt de som har tillgång till internet.

2 a. Läs texten.

Hela levnadsbeskrivningen finns på Peter Pohls hemsida, www.nada.kth.se.

Be gärna intresserade deltagare ta reda på mer om Peter Pohl.

Facit: *Viktiga händelser:* T.ex.: Jag föddes i Tyskland 1940. Min pappa dog under kriget. Jag började skolan 1947. Jag tog studenten 1959. Jag fortsatte mina studier (= utbildade mig) och doktorerade 1975 (tog examen). 1985 debuterade jag som författare (började arbeta).

Åldrar: Alla åldrarna förekommer.

b. Vilka meningar och fraser betyder detsamma?

- Facit:**
- Jag talade svenska som om ... = ... kunde ingen höra att jag inte var svenskfödd.
 - Jag blev ganska snabbt färdig med studierna. = Det (studierna) var rätt snabbt avslutat.
 - Tidigt i livet började jag ... = Jag intresserade mig redan som sexåring för att försöka hitta de exakt rätta orden ...
 - Jag förstod först senare ... = ... en utmärkelse som jag inte begrep hur fin den var förrän jag fick se vilken samling författare ...
 - Jag är inte färdig än ... = Jag har fortfarande mycket kvar att berätta.
 - Jag hinner nog mer nu. = jag får nog mera gott om tid nu ...

3 a. Samla fem verb i preteritum.*Verb, t.ex.:*

stam	infinitiv	presens	preteritum
börja	börja	börja-r	börja-de
lära	lära	lära	lära-de
kom	kom-ma	kom-mer	kom

Tidsuttryck, t.ex.:

årtal | under kriget | i samband med krigets slut | jag var fyra år | tills jag var 30 | sedan

b. Skriv!

Här gäller det för deltagarna att hitta verb för att beskriva egna upplevelser, alltså andra verb än dem som de samlade i 3 a.

5 a. Vilken text handlar om vilket foto?*Facit:* text 1 / foto 4 | text 2 / foto 2 | text 3 / foto 1 | text 4 / foto 3**b. Lyssna och kryssa för de meningar som stämmer.***Facit:* Innan de flyttade ut ... | Före starten hade vi ... | Resväskan kom fram ... | Fotografen tog kort ...**c. Markera de ord och fraser som du hör.***Facit:* efter | efter att | ett år tidigare | för sju år sedan | före | först | innan | inte förrän | medan | när | sedan | tills*Se upp!* "Till" förekommer några gånger men är prepositioner som uttrycker riktning.**6 a. + b. Berätta om en person i din släkt.**

Det är viktigt att poängtera att deltagarna här bara ska göra anteckningar om släktingen. Risken är annars stor att de inte berättar utan att de läser upp det som de har skrivit. Det är ett vanligt fel som förekommer i Swedex-proven.

c. + d. Skriv en biografi om en person i din släkt.

Först här får deltagarna uppgiften att skriva en levnadsbeskrivning. Betona att texten inte ska omfatta mer än 100 ord. För många deltagare är det svårt att begränsa sig.

B. Klara sig själv eller hjälpas åt?

Syfte / innehåll:

- prata om olika boendeformer
- uttrycka kontrast och motsättning

- **task:** byta tjänster, erbjuda och söka hjälp, skriva en annons, förhandla och komma överens

1 a. Sätt samman delarna till fyra ordspråk.

Facit: ensam: Bra karl reder sig själv.; Var och en sin egen lyckas smed.
tillsammans: Delad glädje är dubbel glädje. / Ingen kan allt men alla kan något.

Be deltagarna ge exempel på ordspråk i deras språk som uttrycker detsamma.

b. Placera följande meningar också på listan.

Facit: Två betydelser av *ensam*: "einsam" och "allein".

Många människor känner sig ensamma = "einsam".

Vi har ett behov att klara oss själva. | Sverige har flest singelhushåll i världen. |

Färre män över 75 år bor ensamma än kvinnor i samma ålder = "allein".

tillsammans: Det känns tryggt att bo nära andra människor. | Numera bygger man allt fler kollektivhus. | Förr var det vanligt att flera generationer bodde ihop.

2 a. Hur bor människorna i min omgivning. Komplettera tankekartan.

Be deltagarna tänka på sin egen omgivning och komplettera tankekartan eller skriva en ny tankekarta som passar deras förhållanden.

b. Förbered några frågor.

Gå runt och hjälp deltagarna med idéer och formuleringar.

Variant: Samla frågor gemensamt i hela kursen med hjälp av brainstorming.

3 a. Vilka påståenden stämmer?

Facit: Trots konflikter känns det tryggt att bo nära släkten. | Många undrar om så många personer kan komma överens. | Martin arbetar med trä. | Alla har sitt privatliv.

b. Vilka fördelar och nackdelar nämner texten?

fördelar: T.ex.: Det känns tryggt att ha släktingar i närheten. | Barnen träffar sina farföräldrar ofta. | Om det behövs hjälp kan någon vuxen rycka in. | Det finns alltid någon som kan se till huset. | Det är bra att ha barnvakt på nära håll. | Det finns inte något härligare än att se barn och barnbarn växa upp.

nackdelar: T.ex.: Det finns också konflikter. | Familjerna har olika regler och olika syn på barnuppfostran. Det kan vara en nackdel om alla springer ner dörrarna hos varandra, om svärföräldrarna lägger sig i och tränger sig på.

c. Bisatser.

Facit: Trots att det verkar vara riktigt idylliskt ... | Och fastän de bor så nära varandra ... | Även om alla har mycket att göra ...

d. Tilltalar dig denna boendeform?

Utvidga gärna diskussionen genom att ta med de boendeformer som förekommer i B 1b: kollektivhus | singelhushåll | bo nära andra människor på olika sätt | och även de som förekommer i B 2.

Läshörnan

Information:

Marianne Ahrne är författare och filmregissör, född i Lund 1940 men uppväxt i Falköping. Flera av hennes böcker har självbiografisk karaktär. Hon har också skrivit och regisserat ett 40-tal filmer; dokumentärer, långfilmer och TV-serier.

Vilka meningar stämmer?

Facit: Marianne Ahrne har inte bott i Falköping sedan hon tog studenten.
Marie-Louise och Marianne har känt varandra hela livet.
De har varit vänner hela livet.

Repetition 1

Med repetitionslektionen går deltagarna igenom det som de har lärt sig i de tre första lektionerna på ett annat sätt. De kan också själva repetera det som de har lärt sig i avsnittet *Det här kan du nu*. Repetitionen kan användas som avslutning på en termin. Det går också bra att börja en ny termin med en repetitionslektion för att ha en bra grund för det fortsatta arbetet med de nya lektionerna.

Övningsboken

Avsnitten **Repetition 1 – 3** i övningsboken på sidorna 110, 126 och 142 utgörs av förberedande test med samma typ av uppgifter som **Swedexprovet B1**. När deltagarna har gått igenom alla tre repetitionsavsnitten har de lärt känna alla testtyper som förekommer i detta prov.

För att bli godkänd ska man ha uppnått 60% av poängsumman på respektive del, både den skriftliga och den muntliga.

Skriftlig del

Den skriftliga delen av provet i **Repetition 1** ger maximalt 33 poäng. Godkänt är 20 poäng.

Bedömningskriterier

Ord & grammatik: Varje lucka ger ¼ poäng. Varje uppgift måste lösas helt korrekt.

Skrivuppgift:

Fullgörande av uppgiften:

5 innehållspunkter är behandlade	3 poäng
4 innehållspunkter är behandlade	2 poäng
3 innehållspunkter är behandlade	1 poäng
färre innehållspunkter	0 poäng

Kommunikativ utformning:

adekvat, nästan inga fel	4 poäng
adekvat, små brister som inte stör kommunikationen	3 poäng
brister som stör kommunikationen	2 poäng
ingen kommunikation	0 poäng

Om ett kriterium får betyget 0 bedöms hela uppgiften

Formell korrekthet:

i stort sätt korrekt	3 poäng
små brister som inte stör kommunikationen	2 poäng
brister som stör kommunikationen	1 poäng
ingen kommunikation	0 poäng

Muntlig del

Den muntliga delen ger maximalt 20 poäng. Godkänt är 12 poäng. Tentanderna diskuterar 5 – 6 minuter och ska visa att de kan ge förslag, lyssna, modifiera, ge motförslag och kanske kompromissa.

Bedömningskriterier

Kommunikativa färdigheter och interaktion	A 9	B 7	C 5
Formell korrekthet och uttrycksförmåga	A 6	B 5	C 4
Uttal, intonation, flyt	A 5	B 4	C 2

A innebär: Kommunikation kommer till stånd, högst små brister som inte stör kommunikationen.

B innebär: Kommunikation kommer till stånd, brister förekommer men de inkräktar inte på kommunikationen.

C innebär: Huruvida kommunikation kommer till stånd eller inte är svårt att bedöma på grund av stora brister. I en verklig situation måste man fråga för att förstå.

Kommunikation kommer inte till stånd = 0 poäng.

C. Det här kan du nu.

Syfte / innehåll:

- repetera innehållet i lektionerna 1 – 3

Det är också möjligt att använda varje *Jag kan*-avsnitt direkt efter respektive lektion för att testa och repetera det som deltagarna har lärt sig.

4 Hur blir framtiden?

Upptaktsidan

Syfte / innehåll:

- inledning till temat "miljö"
- repetera och utöka ordförrådet
- muntlig språkfärdighet

Vad föreställer bilderna?

Bilderna leder in på temat energi, energiförbrukning och betydelsen av energi för framtiden.

a. Välj passande begrepp.

Facit: flygresor | solfångare | vindkraftverk | bil

b. Vilka företeelser kommer att vara aktuella i framtiden?

Börja med att helt kort repetera olika sätt att uttrycka framtid och visa på ytterligare en möjlighet: *komma att* + infinitiv. Be deltagarna fundera på betydelsen, dvs. förutsägelse. Titta sedan helt kort på översikten B 2b (olika sätt att uttrycka framtid) på sidan 40. Förbered diskussionen och ge deltagarna uttryck som *jag tror att, jag är säker på, ... kommer att* + infinitiv. Introducera de nya begreppen *miljövänlig* och *miljöfarlig*.

A. Miljövänligt eller miljöfarligt?

Syfte / innehåll:

- prata om energi och energiförbrukning
- läsa och bedöma klimattips
- perfekt particip
- formulera argument

1 a. Vad ser ni på bilderna?

Facit: långväga transporterade livsmedel | diskmaskin | frys | torktumlare | mikrovågsugn | glödlampa
Begrepp som det inte finns bilder på är: fjärrkontroll | kyl | sladd | lågenergilampa

Förklara tillsammans med deltagarna betydelsen av begreppen, helst genom definitioner eller meningar. Utöka gärna listan med fler kända eller nya ord som är viktiga för deltagarna.

b. Hur använder du energi?

Syfte: prata om den egna energiförbrukningen och en första gång använda de nya orden.
Repetera *både ... och, ingen av oss, Peter ... men inte jag, inte ... heller, i stället*.

2 Lyssna och skriv upp.

Syfte: Höra och urskilja de nya orden i ett konkret sammanhang.

Lena

- använder frys | spis, diskmaskin | kyl | bil
- sparar in genom att köpa en ny spis | diskmaskin och kyl | köra bil på ett energisnålt sätt | stänga av teven

Johan

- använder bil | torktumlare | flygresor
- sparar in genom att köpa närodlade grönsaker | använda lågenergilampor | stänga av teven
- skulle kunna avstå från bil | flygresor

Extraaktivitet:

Deltagarna kan anknyta till talaktiviteten 1 a och prata om vad de sparar in och vad de skulle kunna avstå från. De får då tillfälle att aktivt öva ordförrådet och fraserna som används i samtalet i den här övningen.

3 a. Fyll i fraserna på rätt ställe.

Facit: 1. klimatsmart, spara | 2. slösar, hänga upp tvätten på en tvättlina | 3. den lantliga idyllen, slipper | 4. sänk, stängda | 5. närodade grönsaker | 6. jämfört med | 7. i stället för

b. Läs klimattipsen en gång till och samla exempel.

Förslag: *Förbrukar mindre energi:* hänga upp tvätten på en tvättlina | bo i stan | låg inomhustemperatur | stängda fönster | varmvattenflaska | närodade grönsaker | färre transporter | köra bil på biogas | ta tåget på semestern

Förbrukar mer energi: torktumlare | bo på landet | långa elledningar | långväga transporter | vanlig bensin | jordenruntresor

c. Formulera alternativ.

Deltagarna kan börja med att formulera alternativ med hjälp av de exempel som de har bearbetat i den här övningen. Uppmuntra dem att dessutom formulera några egna alternativ.

Extraaktivitet:

Den här övningen kan man utvidga till en **task**, en kommunikativ uppgift som deltagarna löser genom samtal. De samlar alla förslag som har nämnts och väljer ut kursens fem bästa klimattips. Detta kan först göras i grupper som kommer överens om t.ex. tre tips som de presenterar för kursen. Sedan kommer hela kursen överens om de fem bästa och skriver upp dem på ett blädderblocksblad.

5 Är det så enkelt?

Syfte: förberedelse för det muntliga Swedex-provet.

Förbered diskussionen genom att hänvisa till *Ta ställning* i lektion 1 och i lektion 4 i avsnittet *Så här säger man*.

B. Nätshoppa eller handla lokalt?

Syfte / innehåll:

- prata om olika sätt att handla
- framtid (futurum)

- förutsäga något som kommer att hända i framtiden

1 Vad föreställer bilderna?**Information:**

Bilderna föreställer 1. ett affärscentrum | 2. att handla på nätet | 3. en lanthandel | 4. självscanning i en matbutik

Självscanning betyder att kunderna själva registrerar varorna genom att läsa av streckkoden med en liten scanner och sedan lägger ner varorna direkt i kassen.

2 a. Vilka begrepp passar i luckorna?

Facit: Lanthandeln | tom, igen | lyckas, lanthandel | locka, utöka | livet, framtid

b. Olika sätt att uttrycka framtid.

Syfte: repetition av redan kända sätt att uttrycka framtid och introduktion av *komma att*.

Komma att + infinitiv används när det rör sig om en förutsägelse om att något kommer att hända i framtiden: Vädret kommer nog att bli fint nästa vecka. | Det här kommer säkert att bli dyrt.

Ska + infinitiv antyder att en vilja eller en plan finns bakom utsagan medan *tänka + att* uttrycker att viljan eller avsikten är starkare betonad.

Ofta används de olika sätten att uttrycka framtid utan att man kan urskilja en skillnad i betydelsen.

Vad ska du göra i morgon? | Jag tänker städa källaren. | Det här kommer säkert att / blir säkert dyrt.

När det är klart att det rör sig om framtiden, t.ex. genom ett tidsuttryck kan presens användas:

Vi kommer i morgon.

2 c. Ställ frågor.

Deltagarna ställer sina frågor till de andra i kursen och ber dem också att motivera svaren. Sedan berättar de om sina intervjuer. De kan använda direkt tal: Jag frågade Peter: Tror du att ...

Du kan också be dem använda indirekt tal som repetition på grammatiken i lektion 3: Jag frågade Peter om han trodde att jorden skulle bli varmare i framtiden. Peter sa att han trodde det.

Variant: Övningen kan göras två och två eller genom att deltagarna går runt och ställer sina frågor till olika kurskamrater.

3 a. + b. Nätshoppar ni också? Tre och tre.

Först förbereder deltagarna passande frågor. Ibland räcker det med en fråga för att få fram flera resultat, t.ex. frågan Hur ofta ...?

Förbered tavlan, en OH-folie eller ett badderblocksblad med meningarna. Alla grupperna jämför sina resultat och räknar samman och fyller i luckorna.

4 a. Åsikter om e-handeln.

Facit: Fördelar: a. | c. | g.

Nackdelar: b. | d. | e. | f. | h.

b. Vilken inställning har de till nätshopping?

Facit: I den här följden talar de och så här tycker de: 1. ung tjej i mitten: *åsikt 3* |

2. äldre man till höger: *åsikt 4* | 3. ung kille i mitten: *åsikt 1* | 4. äldre kvinna till vänster: *åsikt 2*

c. Vilka åsikter nämner de?

Facit: *Person 1:* f. | *Person 2:* h.; d. *Nya argument:* Praktiskt och billigt. Vill kunna se och ta på en produkt.

Person 3: *Nytt argument:* Servicen är i alla fall inte sämre än i vanliga butiker. |

Person 4: a. *Nya argument:* Perfekt när man har familj. Har blivit roligare och pålitligare. Man kan sitta hemma i lugn och ro och välja.

d. Diskutera.

Syfte: hitta en samtalspartner. Förberedelse för det muntliga Swedex-provet.

Läshörnan

Facit:

En *disk* är ett bord där kunder betjänas t.ex. i en butik, i en bank, i en bar.

Blippa betyder här scanna (varor). En blipp är en liten ljuspunkt tillsammans med ett kort högfrekvent ljud.

Sprillans är talspråk och används speciellt i uttrycket *sprillans ny* och betyder fullständigt, alldeles.

Polare är talspråk och betyder kompis.

Hyvens är talspråk och betyder att någon är hygglig och snäll.

5 Förändringar

Upptaktsida

Syfte / innehåll:

- inledning till temat yrken och drömyrken
- muntlig språkfärdighet

a. Vad ville du bli när du var liten.

Repetera kända ord för yrken och introducera nya ord. Samla också ord och fraser som karakteriserar yrken och skriv upp dem på tavlan, på ett blädderblocksblad eller på en OH-folie.

Facit: bibliotekarie eller andra yrken som har med böcker att göra, förskollärare, artist eller sångare, lokförare

b. Varför väljer man ett visst yrke?

Deltagarna, eventuellt två och två, samlar möjliga skäl för att välja ett yrke och berättar om sina egna erfarenheter.

A. Prova något nytt.

Syfte / innehåll:

- prata om yrken och arbetsvillkor
- berätta om förändringar
- direkt och indirekt tal
- börja och avsluta ett samtal
- återge vad andra säger

1 a. Läs berättelserna. Vem säger vad?

Texterna står inte i rätt ordning. Uppgiften är att läsa och para ihop varje text med motsvarande bild och leta upp rätt information och fylla i den.

Facit: *bilden till vänster:* var anställd på ett företag i textilindustrin, är personlig assistent
bilden i mitten: var flygvärdinna, har öppnat en egen verkstad
bilden till höger: jobbade på ett it-företag, driver ett företag tillsammans med en kollega

Ordförråd: Deltagarna samlar ord och fraser i texterna som har med yrken att göra, t.ex. arbetstider, jobba över, säga upp sig, komma på anställningsintervju.

Be var och en välja ut fem ord eller fraser som de tycker är särskilt viktiga.

b. Vilka faktorer gör att de här personerna är nöjda eller missnöjda?

Syfte: läsa för att hitta information, diskutera, kommentera andras synpunkter och lösa en uppgift

Facit: *nöjda:* ett utvecklande arbete, själv kunna planera
missnöjda: obekväma arbetstider, långa resor till jobbet, uppsägningar på jobbet

Be sedan deltagarna diskutera alla faktorerna. Vilka av dem är särskilt viktiga för trivselen med jobbet och vilka bidrar å andra sidan till att människor inte är nöjda med sina jobb? Varför är det så?

Be dem också tillfoga fler faktorer.

Alternativt:

Deltagarna arbetar i grupper och placerar faktorerna på en skala från positiva till negativa faktorer. Det viktiga är processen att formulera argument och att försöka komma överens. Det slutgiltiga resultatet behöver inte och kan knappt vara en entydig skala. Grupperna redogör för sina diskussioner och resultat.

c. Berätta om en förändring.

Syfte: beskriva en personlig händelse

2 a. Vilka personer kan arbeta hemma och vilka kan starta eget.

Här finns det inte alltid entydiga svar utan här gäller det att diskutera kring de olika yrkena. En konduktör kan säkert inte arbeta hemma och inte heller starta eget. En tjänsteman kan säkert i vissa fall arbeta hemifrån men knappast starta eget. Men hur är det med en präst eller en kock?

3 a. Hur uttryckte sig Eva i direkt tal?

Facit: Är du lärare? | Det är inte min bil. | Skickade du paketet i går? | Jag har bott här i tre år. | Jag kommer i morgon.

b. Skillnader mellan direkt och indirekt tal.

När deltagarna har redogjort för sina iakttagelser är det lämpligt att jämföra deras resultat med tabellen i A 3d.

c. Vilka meningar stämmer?

Facit: Eva berättade att hon hade fått ett nytt jobb. | Eva sa att hon alltid hade velat ha med människor att göra. | Eva tyckte att personalen på hennes nya jobb verkade trevlig. | Eva svarade att hon inte var med i facket. | Vi lovade att vi skulle hjälpa henne.

e. Fraser.

Facit: Nähä. Det är inte sant. | Jaha, vilken tur du har. | Jaha, säger du det? | Jaså, ska du det?

Fortsätt analysera samtalet A 3c. Låt deltagarna lyssna igen och skriva upp hur samtalet inleds och hur det avslutas. Jämför med fraserna i avsnittet *Så här säger man*. | Gå tillbaka till lektion 1, *Läshörnan* och läs serien Fraspasfras igen. Titta på fraserna som inleder och avslutar samtalet.

Extraövning:

Deltagarna förbereder två och två ett samtal där de berättar för varandra något som har med yrket, arbetsplatsen, semestern eller familjen att göra. Be dem använda de fraser som ni har gått igenom, även någon fras från Fraspasfras.

B. För en bättre och rättvisare värld.

Syfte / innehåll:

- prata om ideellt arbete
- uttrycka orsak och avsikt

- lära känna hjälporganisationer
- **task:** förbereda en guide om ideellt arbete

1 Ideellt arbete.

Syfte: övningen leder in på temat ideellt arbete och förmedlar nya begrepp.

Gå först igenom områdena där man bedriver ideellt arbete. Deltagarna berättar om sina erfarenheter utan att här gå in på detaljer, använder de nya begreppen och samlar nya begrepp för sitt personliga ordförråd.

Information:

Klassmorfar för barnen är politiskt och religiöst obundna ideella föreningar i Sverige. Syftet är att engagerade, livserfarna vuxna blir stöd och bra förbilder för barnen i grundskolan och i gymnasiet.

Läs mer www.klassmorfar.se

2 a. Kryssa för de meningar som stämmer.

Facit: Både Julia och Håkan är volontärer. | Varken Julia eller Håkan arbetar med handikappade. | Julias organisation är verksam i hela världen. | Förra året bildade ett par studenter en ny organisation, sade Håkan.

Efter *samma*, *nästa* används substantivet i obestämd form.

Efter *förra*, *hela* används substantivet i bestämd form.

b. Likheter och skillnader.

Förslag:

Både Julia och Håkan / bägge

- var tidigare med i samma organisation.
- engagerar sig i hjälporganisationer.

Varken Julia eller Håkan / ingen av dem

- arbetar med äldre.
- arbetar med invandrare och flyktingar.
- arbetar med läxhjälp.
- är med för att tjäna pengar.

Julia och Håkan

- har varit med i samma organisation.
- är med av samma orsaker, det är kul och man kan hjälpa människor.

3 a. Orsak och avsikt.

Orsak:

Jag frågar därför att jag själv ...

Jag är med eftersom man lär sig mycket.

Därför är jag med.

Avsikt:

Vi arbetar med invandrarungdomar för att integrera dem ..

Är det för de ska få mer kontakt ...

Vi ska göra en insamling så att vi får in pengar ...

4 Vem arbetar var?

Korrektur: Namnet är Julia och inte Theresia.
Julia arbetar inom IM och Håkan inom Tamam.

5 Förbered en guide.

Hjälp deltagarna att formulera informationsbladet.

Hjälp dem också att förbereda presentationen. Det är viktigt att den inte är för lång och att den inte innehåller för många detaljer. Sätt gärna en tidsgräns, t.ex. en minut.

Det är också viktigt att de inte formulerar presentationen skriftligt. Det enda materialet de ska använda är informationsbladet.

Läshörnan

Facit: 1. b | 2. a | 3. d | 4. c | 5. e

Be deltagarna ta reda på motsvarande uppgifter om facket i det egna landet.

6 Har du hört, har du sett?

Upptaktsida

Syfte / innehåll:

- inledning till temat nyheter och medier
- muntlig språkfärdighet

a. Vilka sorters nyheter ser du här?

Facit: kultur eller nöje | olyckor | sport | utrikesnyheter

A. Har det hänt något nytt?

Syfte / innehåll:

- prata om nyheter och medier
- kommentera nyheter
- passiv
- repetera deponens
- berätta om en oförutsedd händelse
- **task:** göra en tidningskrönika

1 a. En enkät.

Gå igenom begreppen. Det kan du t.ex. göra genom att du berättar lite om dina medievanor och använder de nya begreppen.

Information:

En dagstidning utkommer dagligen. Man skiljer mellan morgontidningar som trycks under natten och när prenumaranterna tidigt på morgonen och kvällstidningar som kommer ut lite senare och säljs mest som lösnummer. Läs vidare i avsnittet *Läshörnan*.

b. Fråga varandra.

Syfte: göra en klassprofil

Skriv alla frågorna på remsor, t.ex. "Läser du regelbundet en dagstidning" eller "Följer du med nyheterna genom tv?" Ge varje deltagare en remsa med en fråga som han eller hon ställer till alla deltagarna i kursen. Sedan skriver alla upp sina resultat, t.ex. 7 av oss läser regelbundet en kvällstidning.

Därefter kommenterar kursen resultaten och använder uttryck som nästan alla / de flesta av oss / den allra största gruppen / den näst största gruppen / hälften av oss / den minsta gruppen.

Gå först igenom dessa fraser. Be till slut deltagarna berätta om intressanta detaljer som de har hört när de intervjuade varandra, t.ex. vilka tidningar eller hur många tidningar kurskamraterna läser.

2 a. Titta först på bilderna.

Syfte: prata om vardagliga nyheter | uttrycka uppmärksamhet och intresse

Facit: Bilden till vänster: Det är fruktansvärt. Det är inte sant! Det är inte klokt!
Bilden i mitten: Vilket bra foto! Vad glad hon ser ut. Vad roligt! Det är inte sant! Vad kul!
Bilden till höger: Jag blev verkligen förvånad. Vad konstigt! Det är inte sant!

d. Markera de fraser som du har hört.

Facit: Har du hört att ...? Det sa Johan. Vad hände? Hur vet du det? Det står i tidningen.
Har det hänt något intressant?

3 a. Välj rätt rubrik.

Facit: Sidan 54: 01 Namnlös | 02 Två skadade i en krock | 03 Sju lamm blev stulna från en gård |
04 En kvinna kördes på av en bil och kastades i gatan
Sidan 95: 01 Buss helt förstörd | 02 Långt efter täten | 03 Bråk i lägenhet | 04 Tjuv haffad för stöld

b. Berätta innehållet för varandra.

Be deltagarna skriva tre stödord till varje text. Gå sedan igenom kommentarerna och fraserna i 2a, 2d och 3b innan deltagarna börjar berätta för varandra.

De som lyssnar väljer rätt rubrik till den händelse som deras partner precis har berättat.

4 a. Passiv.

Facit: Sju lamm blev stulna från en gård. | De stulna lammen återlämnades till gården. | Händelsen har polisanmälts. | ... efter att händelsen hade blivit polisanmäld. | Två personer blev slagna och misshandlade av en bekant. | Den 24-åriga mannen kunde gripas vid sin bil.

b. Hur kan man uttrycka passiv betydelse i svenskan?

Genom att lägga till suffixet -s till alla aktiva verbformer.

Genom att använda former av verbet *bliva* och perfekt particip.

Se upp!

Facit: En kvinna misshandlades / blev misshandlad av en 43-årig man.
Tjuven grips / blir gripen av polisen.

5 Deponens.

Facit: minnas | lyckas | hoppas

6 Har du upplevt en oförutsedd händelse?

Hänvisa till tidningsnotiserna i A 3 på sidan 54 (utom notis 01) och på sidan 95 och lyssna på de första båda samtalen i hörövning 14 (A 2c) som förberedelse. Ge sedan deltagarna tid att förbereda egna berättelser. Be dem fundera på en händelse och hur de vill berätta. Hjälプ dem med formuleringar men förklara att de bara ska skriva upp stödord. Ge en tidsbegränsning för deras berättelser.

Extraaktiviteter:

Task: deltagarna gör en tidningskrönika.

Be deltagarna titta i en eller flera nättidningar (adresser finns i avsnittet *Läshörman* på sidan 58) och ta del av veckans nyheter. Var och en plockar ut två nyheter som han eller hon tycker är intressanta och skriver ut artiklarna eller notiserna och tar med sig dem till kursen. I små grupper jämför de sina förslag och kommer överens om de två intressantaste. Dem presenterar de för hela kursen som till slut enas om fyra nyheter. Till slut kan de göra ett collage.

Varianter:

Deltagarna återberättar en nyhetstext och utgår från frågorna: vad, var, när, varför, hur och vem?

De väljer en intressant nyhet i en tysk tidning, läser den och markerar de ord som de tycker är viktiga för innehållet och som de vill kunna. Sedan försöker de hitta samma nyhet i en svensk tidning på nätet och jämför.

B. I fantasins värld.

Syfte / innehåll:

- prata om kulturutbudet
- be om och ge råd
- bedöma filmer och böcker
- återberätta handlingen i filmer och böcker

1 a. Prata om ämnena som ni ser på bilderna.

Facit: musik | teater | litteratur | konst

Samtala också om egna aktiviteter. Spelar du något instrument, sjunger du i en kör, är du med i en teatergrupp, skriver du eller målar du?

b. Vilka möjligheter finns det i din hemort?

Extraktivitet:

Deltagarna sammanställer en kulturalmanacka för sin hemort för ett visst tidsavsnitt. Hela kursen enas om vilka rubriker alamanackan ska innehålla. Deltagarna samlar bidrag till de olika spalterna.

2 b. Vilken bild illustrerar vilken film?

Facit: Bilden till vänster illustrerar den första texten: Under solen.

Bilden till höger illustrerar den andra texten: Så som i himmelen.

3 a. Lyssna på intervjun och fyll i tabellen.

Person	1	2	3	4
Vilken film?	Så som i himmelen	Under solen	Så som i himmelen	Under solen
Hela filmen (+ 0 -)	—	+	+	0
Handlingen (+ 0 -)	—	+	+	0
Skådespelarna (+ 0 -)	+	+	+	—

4 b. Presentera en bok eller en film.

Deltagarna tittar en gång till på orden och fraserna som behövs för att bedöma en film eller en bok och som de har skrivit upp efter att ha lyssnat på intervjun i övning B 3. Be dem använda frågorna vad, var, när, varför, hur och vem när de gör sammanfattningen och poängtera att de bara ska anteckna stödord. Ge dem också en tidsbegränsning för presentationen.

Läshörnan

Dela ut uppgifter till dem som har tillgång till internet och be dem berätta i kursen.

Vid andra tillfällen kan de andra deltagarna överta uppgifter som kan utföras utan internet.

Repetition 2

Med repetitionslektionen går deltagarna igenom det som de har lärt sig i lektionerna 4 till 6 på ett annat sätt. De kan också själva repetera det som de har lärt sig i avsnittet *Det här kan du nu*. Repetitionen kan användas som avslutning på en termin. Det går också bra att börja en ny termin med en repetitionslektion för att ha en bra grund för det fortsatta arbetet med de nya lektionerna.

Övningsboken

Avsnitten **Repetition 1 – 3** i övningsboken på sidorna 110, 126 och 142 utgörs av förberedande test med samma typ av uppgifter som **Swedexprovet B1**. När deltagarna har gått igenom alla tre repetitionsavsnitten har de lärt känna alla testtyper som förekommer i detta prov. För att bli godkänd ska man ha uppnått 60% av poängsumman på respektive del, både den skriftliga och den muntliga.

Skriftlig del

Den skriftliga delen av provet i **Repetition 2** ger maximalt 26 poäng. Godkänt är 16 poäng. Bedömningskriterierna är beskrivna i **Repetition 1** på sidan 15.

Muntlig del

Den muntliga delen genomförs parvis och ger maximalt 20 poäng. Godkänt är 12 poäng.

Deltagarna talar om vilket ämne de har valt att diskutera. De sitter mitt emot varandra och diskuterar ämnet (i 6 – 7 minuter). Läraren går bara in i samtalet om det behövs. Tänk på att påpeka för deltagarna att de ska samtala med varandra och inte vända sig mot läraren.

Bedömningskriterierna är beskrivna i **Repetition 1** på sidan 15.

A. Berätta.

Syfte / innehåll:

■ bygga upp en berättelse

■ bindeord

1 Vilka meningar använder man för att reagera på vad andra berättar.

Facit: Det som du berättar påminner mig om ...
Tänk, jag har upplevt precis samma sak / något liknande.
Men apropå ... så ...
Men det är inget emot vad som hände när ...

2 a. Vilken berättelse hör ihop med vilken bild?

3 | 1 | 2

b. Fyll i situationen.

Hur jag blev förskollärare.

När Malin skulle tvätta i källaren.

En fyraårig pojke blev ensam kvar på perrongen.

c. Hur börjar själva berättelsen?

Hur det kom sig att jag blev förskollärare.

Malin som ju också bor i hyreshus har berättat något liknande.

Tänk vad som kan hända!

3 a. Bind ihop berättelsen.

Förslag:

Förrådiska isar bakom flera olyckor

I fredags var vädret härligt **och** solen sken. Många människor var på gott humör **för att** de kunde åka skridskor på spegelblanka isar, **även om** några varnade för sprickor i istäcket. Sjöräddningscentralen blev larmad om att en kvinna hade gått igenom isen. Tre män skickades ut **och** drog upp henne snabbt. En man och hans hund gick på isen i Karlskrona skärgård. Isen brast under mannen **när** han hjälpte sin hund **medan** han själv blev liggande i nollgradigt vatten **innan** han undsattes. Han fördes till sjukhuset **där** man konstaterade nedkylning. Massmedia rapporterar om de farliga isarna **men** folk ger sig ut ändå. Det säger Sven Svensson **som** är räddningsledare på Sjöräddningscentralen.

På den här nivån, där det gäller att förbättra uttryckssättet och producera sammanhängande texter kan det vara en meningsfull uppgift att ge deltagarna texter där alla bindeord har tagits bort som i det här exemplet och som de sedan gör en läsvärd text av.

B. Lära sig av fel.

Syfte / innehåll:

- hantera fel och ge feedback

1 2 Frågeformulär.

Gå igenom deltagarnas svar gemensamt i hela kursen när de har jämfört och diskuterat sina svar med varandra.

Synpunkter på att hantera fel.

- Att göra fel är en normal del av inlärningen och språkutvecklingen.
- Inte alla fel kan och ska rättas.
- I faser där kommunikationen står i centrum gäller det att träna flytet. Här är det viktigast vad deltagarna säger och inte hur. Då kan rättande få motsatt effekt.
- Det är framför allt viktigt att rätta sådana fel som gör att förståelsen försvåras.
- Ibland kan det räcka att läraren signalerar att han eller hon inte har förstått.
- I andra faser ligger fokus på en korrekt användning av språket. Då kan man förbättra på ett medvetet sätt.
- Deltagarna är mer mottagliga för att sådana fel rättas som hör till det aktuella ämnet, t.ex. i en viss fas rättelser av preteritumformer av verb och inte av genusfel.
- Ge deltagarna sådana hänvisningar att de själva kan rätta sina egna fel.
- Det är viktigt att använda olika sätt att rätta för att ta hänsyn till olika lärstilar.
- Undersökningar har visat att infödda talare har mycket lägre tolerans för utlänningars ordvalsfel än för grammatiska fel. Det betyder att de reagerar när de inte förstår vad som sägs.

C. Det här kan du nu.

Syfte / innehåll:

- repetera innehållet i lektionerna 4 – 6

Det är också möjligt att använda varje *Jag kan*-avsnitt direkt efter respektive lektion för att testa och repetera det som deltagarna har lärt sig.

7 Vårt avlånga land

Upptaktsidan

Syfte / innehåll:

- prata om Sveriges geografi
- utöka ordförrådet
- lära känna olika landskapstyper

a. Vilka landskap känner du till?

Be de deltagare som har varit i Sverige ta med sig några foton (inte mer än fem) och visa dem för kursen och berätta om dem nästa gång.

A. Ett svenskt landskap.

Syfte / innehåll:

- fakta om Sverige
- följa med på en rundtur genom ett svenskt landskap
- prata om sinnesintryck
- adjektiv efter vissa ord
- **task:** organisera ett evenemang som presenterar det egna landet

1 Vilka påståenden stämmer?

Facit: Tack vare allemansrätten ... | Inom det svenska jordbruket ... | Sveriges nationalsång ...

Kommentarer:

De 25 *landskapen* är geografiska områden som bygger på en historisk indelning men som inte längre spelar någon roll inom förvaltningen. Sveriges statliga administration är indelad i 21 *län* som förvaltas av länsstyrelser.

Sverige har 28 *nationalparker*. Den nordligaste är Vadvetjåkka, ett avlägset och ödsligt fjällområde nordväst om Torneträsk. Sareks nationalpark ligger lite längre söderut i Jokkmokks kommun.

Läs mer under www.naturvardsverket.se/Att-vara-ute-i-naturen/Nationalparker-och-andra-fina-platser. Sveriges sydligaste punkt är Smygehuk.

Extraaktivitet:

Deltagarna skriver själva frågor om Sverige. De arbetar i små grupper och byter sedan frågeformulär med varandra.

2 a. Följ med på en rundtur.

Facit:

- 1 = Arkösund
- 2 = Norrköping
- 3 = Kolmårdens djurpark
- 4 = Reijmyre glasbruk
- 5 = Bergs slussar
- 6 = Vadstena
- 7 = Rökstenen
- 8 = Linköping

Korrektur:

På sidan 96, paraktiviteter:

Vårt nästa mål är Kolmårdens Djurpark. Den ligger cirka tre mil **nordost** om ... (inte nordväst)

A och B läser sina respektive texter och försöker först var och en för sig placera några orter med hjälp av de hänvisningar som deras egna texter innehåller. Varje Ortsbeskrivning innehåller en hänvisning till läget. Det kan vara meningsfullt att alla markerar dessa hänvisande fraser och går igenom betydelsen.

Sådana indikatorer är:

Berg ligger på västra sidan av Roxen. | I norra Östergötland ligger Reijmyre. | Arkösund är Norrköpings närmaste skärgård. | Vi fortsätter söderut längs Vättern ... (och) svänger till vänster söder om sjön Tåkern. | Direkt vid Vättern ... ligger ... Vadstena.

Sedan arbetar deltagarna tillsammans två och två och utbyter hänvisningar. Målet är att de genom samtal med partnern ska kunna placera sina orter, inte genom att titta på hans eller hennes texter.

Sådana hänvisningar är:

Härför (Linköping) åker vi tillbaka till utgångspunkten. | Ca fyra och en halv mil nordost om Linköping ligger Norrköping. | Kolmårdens Djurpark ligger cirka tre mil nordost om Norrköping intill Bråviken ...

b. Sätt ihop era resmål till en rundresa.

Alla A-partnerna läser igenom sina texter en gång till för att vara säkra på att de har förstått innehållet.

Om inte så är fallet hjälper de varandra. B-partnerna gör på samma sätt med sina texter. Sedan berättar de om sina orter för varandra och rekonstruerar tillsammans rundresan.

3 a. Sinnesintryck.

Förslag: **syn:** se | utsikt | blommande rosor | sevärdhet | skådespel

hörsel: lyssna | tystnad | höra | skrika

lukt / doft: lukta på | doft | doftande kryddväxter

känsel: ett dopp | bada

smak: smaka | ostkaka | njuta av en härlig lunch

4 a. + b. Adjektiv efter vissa ord.

Facit: se Grammatik, sidan 71.

5 a. Vem beskriver vilket landskap?

Facit: Person 1: bild A | Person 2: bild B | Person 3: bild C | Person 4: bild D

b. Vilka djur nämner de i berättelserna?

Facit: 1 ko | 2 häst | 3 mås | 5 älg | 6 kalv | 8 gris | 9 kyckling | 10 höns |
(11 lamm i lammstek) | 17 hund

De övriga djuren: 4 björn | 7 ren | 12 räv | 13 gås | 14 får | 15 orm | 16 katt

c. Vilka väderuttryck passar till vilken bild?

Facit: Bild A: det åskar, blixar, det blixtrar, skur, det är molnigt | Bild B: vind, dimma, storm |
Bild C: solen skiner, snön gnistrar | Bild D: i ur och skur, solen strålar,

B. På väg genom Sverige.**Syfte / innehåll:**

anmäla ett inbrott i en bil perfekt particip av partikelverb prepositionsfraser som uttrycker tillhörighet, ägande och relation	förstå och ge anvisningar bedöma argument skriva ett brev

1 a. Läs orden.

Korrektur: Tyvärr saknas en bild. Gå igenom begreppen och förklara betydelsen. Vilken situation på polisstationen kan vara tänkbar? Deltagarna berättar om sina antaganden och jämför.

c. Vilka meningar stämmer?

Facit: Han vill anmäla ett inbrott i sin bil. | Om man inte har något personnummer ... |
Han har inget vittne till att bilen ...

2 a. Vilka element passar ihop?

Facit: Bilen är genomsökt / uppbruten. | Bilradion är borttagen. | En bilruta är inslagen. |
Luckan till handsfacket är borttagen / uppbruten. | Låset till den högra framdörren är uppbrutet. |
Strålkastarna är bortmonterade.

3 Vilka bildelar nämns?

Facit: fönsterruta | lås | framdörr | lucka | handsfack | bilradio | GPS | framsäte | strålkastare

4 Tyska motsvarigheter.

Die Klappe des Handschuhfaches ... / Das Handschuhfach lässt sich schwer öffnen.
 Einer meiner Cousins / Eine meiner Cousinen ...
 Gegen Ende der Rundreise ...
 Das Schloss der rechten Vordertür ...
 Hast du einen Stadtplan von Norrköping?
 Der Reisepreis / Der Preis der Reise ...

5 a. Vilken sorts tankning gäller det?

Facit: konto

b. Skriv anvisningarna i rätt ordning.

Facit: 1 Välkommen! Öppna tanklocket. | 2 Välj valfritt bank- eller betalkort i din plånbok. Sätt i kortet. Vänta. | 3 Slå din kod. Avsluta med "klar". | 4 Kontroll pågår, var god vänta! | 5 Välj pump 8 9 10 11. Avsluta med "klar". Ta ditt kort. | 6 Tanka från pump 10. (Glöm inte att hänga tillbaka tankpistolen och stänga tanklocket efter avslutad tankning.) | 7 Sätt i ditt kort igen för utskrift av kvitto. Kvittoutskrift pågår. Kvitto klart. Ta ditt kort. | *Fel. Kort spärrat. Endast kassaköp.* Detta är en hänvisning.

6 a. Se upp!

Facit: Stanna en stund till, så kan vi fika tillsammans. | Det står en felparkerad bil på gatan.

b. Samla viktiga argument för och emot kollektivtrafik.

Skriv upp argument som talar för och som talar emot på olika blädderblocksblad.

Extraaktivitet:

Deltagarna väljer ut de argument som de anser vara viktigast. Bilda grupper av deltagare som har valt övervägande pro och andra som har valt övervägande kontra. Be dem diskutera.

Läshörnan

1 Språk i Sverige.

I den nya språklagen som började den 1 juli 2009 står det i § 13:
Svenska är Sveriges officiella språk i internationella sammanhang.
Tidigare hade svenskan inte lagfäst ställning som officiellt språk.

8 Göra sig hörd

Upptaktsida

Syfte / innehåll:

■ välja fraser och uttryckssätt för speciella situationer

■ muntlig språkfärdighet

a. Vilka fraser förknippar du med vilken eller vilka situationer?

Förslag: ■ *i familjen eller bland vänner:* Får jag bara säga en sak? Får jag be dig om en tjänst? Rätt bra, det kunde vara bättre. Vad menar du med det? Vad har du för dig på fredag kväll?
■ *på ett föredrag:* Vi har ett intressant ämne idag.
■ *på ett möte:* Får jag bara säga en sak? Jaha, då går vi över till nästa fråga. Jag tycker att det blir för dyrt. Vad menar du med det?
■ *på en mottagning eller på en fest:* Roligt att träffas. Vad sysslar du med? Har vi träffats någon gång?

Det rör sig bara om förslag. Be deltagarna prova fraserna och fundera på på vilket sätt de kan passa i de olika situationerna.

A. Komma till tals.

Syfte / innehåll:

■ jämföra olika kommunikationsmönster
■ diskutera familj och arbetsliv
■ presens particip

■ delta i ett möte
■ interrogativa pronomen
■ skriva ett meddelande

Syftet är att deltagarna kommer fram till att det finns olika attityder till hur man betar sig i olika situationer och att dessa attityder kan vara personliga men att de också har mycket med det egna landet och den egna kulturen att göra.

c. Vad uttrycker ordspråken?

Ordspråken uttrycker en misstro mot en allt för stor vältalighet. Be deltagarna samla ordspråk både i tyskan och i andra språk som behandlar samma ämne och analysera inställningen.

2 a. Vad betyder begreppen?

vab-dagar: dagar för vård av (sjukt) barn | *livspussel:* kombination av privatliv och arbete
föräldraförsäkringen består av flera socialpolitiska åtgärder för föräldrar: föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning, föräldraledighet. Se också *Läshörnan*.

c. Vilka fraser använder Andreas?

Facit: Förlåt, men det förstår jag inte. | Förlåt, det var lite för fort. Jag förstod inte. |
Vad menar du med det, unikt?

3 Översätt presens participformerna till tyska.

Die Arbeit ist *anstrengend* aber ich habe eine *verständnisvolle* Familie. | Es ist immer die Mütter, die *angelaufen* kommen. | Sie blieben den ganzen Abend vor dem Fernseher *sitzen*.

De svenska presens participformerna motsvarar i tyskan

presens particip,

perfekt particip när ett verb som uttrycker rörelse står efter *komma* i t.ex. *komma springande, gående, åkande*, infinitiv efter *bli* i *bli sittande, stående, liggande*.

4 a. Fyll i fraserna i luckorna.

Facit: *ordförande:* Kan du säga något kort om det?

ledamot blå: Det verkar bra.

ledamot grön: Grön är nog ett bra bolag, men ... | Jag tycker att ...

ledamot röd: Jag har hört talas om att ...

ordförande: Nu får vi nog fortsätta. Tiden går.

ledamot lila: Får jag bara säga en sak?

ordförande: Det var en intressant diskussion men vi hinner inte mera idag.

b. + c. Sortera fraserna och skriv upp dem.

Det bästa är att deltagarna ritar av tabellen i sina pärmar. Först sorterar de fraserna i 4a och skriver upp dem i tabellen. Sedan sorterar de fraserna i 4c och skriver upp även dem i tabellen.

Facit: *inleda ett yttrande:*

b. Grön är nog ett bra bolag, men ... | Jag har hört talas om att ... | Får jag bara säga en sak? |

Kan du säga något kort om det?

c. Jag skulle vilja säga något om det. | Men det är väl inte så att ...

avbryta / hålla tiden:

b. Nu får vi nog fortsätta. Tiden går. | Det var en intressant diskussion men vi hinner inte mera idag.

c. Det kanske vi kan ta en annan gång. | Fatta dig kort.

ta ställning:

b. Jag tycker att ... | Det verkar bra.

c. Jag håller inte riktigt med.

5 Interrogativa pronomen.

Facit: Vem | vems | vad | vilkas | vad

7 Diskutera.

Deltagarna använder fraserna i A 4b. och c. Fler passande fraser finns i avsnitten *Så här säger man* under rubrikerna "Börja och upprätthålla ett samtal" Lektion 1 | "Ta ställning" Lektion 1, 2, 4 | "Komma till tals" Lektion 7.

B. Välja, rösta, bestämma.**Syfte / innehåll:**

- lära känna de politiska partierna i den svenska riksdagen
- prata om den politiska situationen
- få information om val

- prepositionernas plats
- prata om aktuella samhällsfrågor
- det modala hjälp verbet "böra"
- formulera klagomål

1 a. Vilka politiska partier har svenska folket röstat på?

Facit: Centerpartiet: 6 | Folkpartiet: 4 | Socialdemokraterna: 5 | Miljöpartiet de Gröna: 2 | Moderaterna: 7 | Vänsterpartiet: 3 | Kristdemokraterna: 1

Förklara först var ungefär partierna befinner sig på den politiska kartan. Några partinamn är tydliga, Socialdemokraterna, Miljöpartiet de Gröna och Vänsterpartiet. I valet 2006 samarbetade de borgerliga partierna Moderaterna (det största av de borgerliga partierna), Folkpartiet (liberalerna), Centerpartiet (från början ett landsbygdsparti) och Kristdemokraterna i "Allians för Sverige" och övertog därefter regeringsmakten i Sverige. Se också www.politiskapartier.se.

Be sedan deltagarna markera nyckelord i texterna och försöka samordna dem med partierna. Det är enklast att utgå från partier vars samhällssyn är känd från motsvarande partier i det egna landet.

2 Bra att veta om val.

Facit: Riksdags-, landstings- och kommunalval. | Vart fjärde år. | Svenska medborgare som är eller som har varit folkbokförda i Sverige och som har fyllt 18 år. I riksdagsvalet får bara svenska medborgare rösta. | EU-medborgare får rösta i landstings- och kommunalval under samma förutsättningar. | Utländska medborgare från andra länder som har varit skrivna i Sverige i mer än tre år i följd får också rösta i landstings- och kommunalval.

Utanför texten: Vid riksdagsvalet 2006 röstade 82 % av de röstberättigade. 1976 röstade 91,8 %. Det var det allra högsta valdeltagandet. | Landstinget har hand bland annat om sjukvård och kollektivtrafik. | Kommuner har hand bland annat om skolor, förskolor, äldreomsorg och brandkår.

3 a. I varje mening saknas en preposition.

Facit: Ge exempel på områden som landsting och kommuner tar hand om. | Skriv upp vad du har fått reda på. | Förklara vad det rör sig om. | Vilka partier har svenska folket röstat på?

4 b. Hör synpunkterna ihop med någon av samhällsfrågorna?

Förslag: 1. Kommunikationer. | 2. Sysselsättning. | 3. Ekonomi. | 4. Lag och ordning. | 5. Miljö. | 6. Skola och utbildning.

c. Fraser och uttryck.

Facit: 1. Det är jag inte nöjd med. | 2. Det kan jag inte acceptera. | 3. Jag vill inte klaga men ... | 4. Jag tycker att polisen ska göra något. | 5. Jag är inte positiv till en ... | 6. Det funkar inte.

När det inte rör sig om ett klagomål utan om att man helt enkelt vill säga till när något stör använder man inte så direkta och mer diplomatiska uttryckssätt. Exempel på detta finns på sidan 78 och i övning 8 i övningsboken.

5 Det modala hjälp verbet "böra".

Facit: Uttrycker en uppmaning.

Läshörnan

Några sociala frågor.

Facit: 1. Föräldrapenning betalas ut i 480 dagar varav 60 är reserverade för vardera föräldern. 2. Barnbidraget betalas ut till den förälder som båda föräldrarna har valt. 3. Barnbidraget är 1.050 kronor per barn och månad. 4. Arbetsgivaren betalar sjuklön i fjorton dagar utom en karensdag. Därefter betalar Försäkringskassan sjukpenning.

9 Sverige och världen

Upptaktsida

Syfte / innehåll:

- reflektera över verklighet och mytbilder
- fundera på olika aspekter av Sverige
- fundera på aspekter av det egna landet

Information:

Electrolux Tribolite är världens första självgående hushållsdammsugare. *JAS 39 Gripen* är ett stridsflygplan som tillverkas av Saab Aerosystems. Beteckningen *JAS* står för jakt, attack och spaning.

A. Ur olika vinklar.

Syfte / innehåll:

- lära känna och urskilja oskrivna regler
- förstå statistikuppgifter
- göra anteckningar
- urskilja mytbilder, stereotyper och fördomar
- Jantelagen
- prata om invandring och utvandring
- rumsadverb
- uttrycka motsättningar

1 b. Skillnader mellan Sverige och Tyskland.

Fundera först på vilka umgängesformer och beteenden som man kan behöva känna till och förstå för att smälta in i det tyska samhället. Här gäller det att bli medveten om vilka koder som gäller i den egna kulturen för att sedan jämföra med Sverige. Det är också möjligt att jämföra med andra kulturer som deltagarna kanske känner bättre till för att förtydliga skillnader.

3 Bilder, stereotyper, fördomar?

Se upp med att deltagarna inte ger utlopp för sina egna mytbilder. Syftet med övningen är att mycket av våra bilder av andra är stereotyper, klichéer och att vi lättare ser det som stämmer med bilden som vi redan har och att vi tolkar andras beteende utifrån de värderingar som vi har lärt oss. Arbeta eventuellt två och två. Varje par väljer ett element (en grupp) ur listan och gör en beskrivning med två positiva och två negativa synpunkter utan att tala om vilken grupp det gäller. De andra gissar. Det rör sig här naturligtvis om klichéer.

4 c. Gör en bild av dina landsmän.

Här kan man tänka sig flera möjligheter. Deltagarna kan göra en motsvarande teckning i grupper och kommentera och jämföra den i hela kursen.

Lika bra kan man göra en bild med ord. Deltagarna kan å ena sidan karakterisera sig själva och å andra sidan fundera på vilken bild och vilka klichéer utlandet har av deras landsmän.

8 a. Lyssna på samtal.

Facit: *Varför har de flyttat till Sverige?* För att jobba. | För att göra en utbytetermin.
Hur upplever de Sverige och svenskarna? Sverige är barnvänligare. | Många avgifter är billiga.
re. | Sverige är inte så tätbefolkat, det är mer plats i naturen. | Det är kallt och mörkt i Sverige.
| Det är rent i Sverige, det ligger inte skräp på gatorna, trafiken flyter lugnt. | Svenskarna är
vänliga och visar respekt mot sina medmänniskor.
Vad är annorlunda i Sverige? Det är inte så lätt att få kontakt. | Svenskarna är blyga och håller
avstånd. | De är ärliga, bra organiserade och inte särskilt spontana.

b. Stämmer påståendena?

nej | ja | ja | ja | nej | nej

B. Hemma och borta.

Syfte / innehåll:

- prata om svensk historia
- jämföra och prata om oskrivna regler
- prata om kulturella motsättningar och integration
- **task:** formulera kulturella råd
- prata om olika kulturinslag

1 a.+b. Åtta svenskar i världen.

Facit: 800 – 1050 *Vikingarna*

seglade över haven med sina snabba skepp, upptäckte och koloniserade Island, Grönland och Vinland (nordöstra Nordamerika), anföll och plundrade i England, Frankrike, Tyskland och Ryssland och öppnade handelsvägar ända till Orienten.

1303 – 1373 *Den heliga Birgitta*

är Sveriges enda helgon, reste till Rom och försökte att få påven att flytta tillbaka dit från Avignon, grundade ett kloster i Vadstena och dog efter en vallfärd till Jerusalem.

1594 – 1632 *Gustav II Adolf*

deltog i 30-åriga kriget, kämpade på protestanternas sida och stupade i slaget vid Lützen.

1626 – 1689 *Kristina*

var svensk regent, abdikerade, övergick till katolicismen och bosatte sig i Rom. Begravd i Peterskyrkan.

1682 – 1718 *Karl XII*

förde krig mot Danmark, Polen och Ryssland. Kriget mot Ryssland slutade i katastrof. Flydde till Turkiet, red genom Europa på 14 dagar, återvände till Sverige, förde ett krig mot Norge och dödades av ett skott vid en belägring.

1707 – 1778 *Carl von Linné*

var naturforskare och läkare. Bodde flera år i Nederländerna, publicerade *Systema naturae*, ett klassifikationssystem för växter och djur, gjorde flera berömda resor i Sverige, bl.a. till Lappland, Dalarna och Skåne.

1833 – 1896 *Alfred Nobel*

var kemist och uppfinnare. Uppfann bl.a. dynamiten, anlade fabriker i många länder och samlade en stor förmögenhet, huvudsakligen testamenterad till internationella pris.

1926 – *Ingvar Kamprad*

grundade en småländsk handelsfirma som har utvecklats till en multinationell koncern.

Man kan kopiera texterna och namnen och klistra upp dem på lappar som deltagarna sedan kan kombinera på ett åskådligt sätt. Varje partner försöker först hitta de två namn och de två beskrivningar som hör ihop. Sedan beskriver de dessa två personer för varandra. Genom diskussioner försöker de gemensamt para ihop de övriga med rätt beskrivningar. Därefter försöker de även genom antaganden och diskussioner placera de åtta historiska personerna på tidsaxeln. Den här övningen kan allt efter intresse vara utgångspunkt för flera aktiviteter om svensk historia.

2 a. Integration av invandrare.**Förslag:** *Positiva synpunkter:*

- En dag ... har blattar blivit en lika självklar del av svenskheten som smålänningar.
- Vi är mer medvetna om att invandrare diskrimineras.
- Fler förväntar sig att detta måste förhindras.
- Folk är med på att Sverige är mångkulturellt.

Negativa synpunkter:

- Invandrare måste kämpa mycket mer än svenskar.
- Vi är inte lika mycket värda.
- Arbetslösheten är högre för utrikes födda.
- Klassklyftor har idag en etnisk bakgrund.

b. Skriv ett meddelande till en kurskamrat.

Skriv alla namnen på deltagarna på varsin lapp och dela ut lapparna. Var och en skriver ett meddelande till den kurskamrat vars namn han eller hon har fått.

4 a. Oskrivna regler.**Facit:** 5 | 4 | 3 | 1 | 2**b. Formulera fem råd.**

Task: Deltagarna arbetar i små grupper och försöker formulera några regler som de tror är viktiga för utlänningar (inte bara svenskar) som vill vistas i Tyskland. Det gäller att uppmärksamma sin egen kulturs regler för att bättre kunna förstå de skillnader som finns mellan olika kulturer och att vi själva är formade av umgängesformerna i vårt land.

Grupperna berättar om sina resultat och hela kursen väljer ut ett visst antal synpunkter, som deltagarna tycker är speciellt viktiga.

Repetition 3

Med repetitionslektionen går deltagarna igenom det som de har lärt sig i lektionerna 7 till 9 på ett annat sätt. De kan också själva repetera det som de har lärt sig i avsnittet *Det här kan du nu*. Repetitionen kan användas som avslutning på en termin. Det går också bra att börja en ny termin med en repetitionslektion för att ha en bra grund för det fortsatta arbetet med de nya lektionerna.

Övningsboken

Avsnitten **Repetition 1 – 3** i övningsboken på sidorna 110, 126 och 142 utgörs av förberedande test med samma typ av uppgifter som **Swedexprovet B1**. När deltagarna har gått igenom alla tre repetitionsavsnitten har de lärt känna alla testtyper som förekommer i detta prov. För att bli godkänd ska man ha uppnått 60% av poängsumman på respektive del, både den skriftliga och den muntliga.

Skriftlig del

Den skriftliga delen av provet i **Repetition 3** ger maximalt 25 poäng. Godkänt är 15 poäng. Bedömningskriterierna är beskrivna i **Repetition 1** på sidan 15.

Muntlig del

Den muntliga delen genomförs parvis och ger maximalt 20 poäng. Godkänt är 12 poäng. Deltagarna diskuterar 5 – 6 minuter och ska visa att de kan ge förslag, lyssna, modifiera, ge motförslag och kanske kompromissa. Tänk på att påpeka för deltagarna att de ska samtala med varandra och inte vända sig mot läraren. Bedömningskriterierna är beskrivna i **Repetition 1** på sidan 15.

A. Skillnader i språket.

Syfte / innehåll:

■ lära känna och urskilja formellare och informellare språk■ förstå svordomar	■ urskilja regionala skillnader■ se upp för "falska vänner"

1 a. Vilka fraser betyder detsamma?

Facit:

informellare:	formellare:
Jag håller inte riktigt med dig. Förstår du?	Jag delar inte din uppfattning. Är det tillräckligt tydligt?
Vad sa du? Här får man inte röka.	Kan du vara snäll och upprepa det här. Här är det inte tillåtet att röka.
Jag tycker bäst om att ... Jag har inte tid.	Jag föredrar att ... Jag är tyvärr redan upptagen.
Jag heter ... Vänta lite.	Mitt namn är ... Ett ögonblick bara.

Dessa fraser uttrycker detsamma men på olika sätt. Talare formulerar sig olika på grund av den aktuella kommunikationssituationen. Dessa fraser befinner sig inte på ytterpunkterna informell och formell stil men markerar en viss stilskillnad. I några av fraserna i tabellen är skillnaden tydligare än i andra. Syftet är också att deltagarna breddar sin repertoar av uttryckssätt och att de kan variera allt efter situation.

b. Vilka ord betyder detsamma?

Facit: ord i vardagligt språk:

fatta | grej | kolla | jätte- | funka | spänn

motsvarar:

förstå | sak | titta | mycket | fungera | kronor

3 d. Lyssna på fem svenskar.

1. Talaren kommer från Västerås och ger prov på ett mellansvenskt men även ett norrländskt standardspråk, t.ex. *blivi* i stället för *blitt* = blivit. | 2. Talaren kommer från Göteborg. Regionala drag: det långa a-ljudet är mer slutet, nästan som å, t.ex. i Vasagatan. Satsmelodin. | 3. Talaren kommer från Skåne. Regionala drag: bakre r. | 4. Talaren kommer från Stockholm och ger prov på ett mellansvenskt och neutralt standardspråk. | 5. Talaren kommer från Finland. Regionala drag: främre r men inga retroflexa ljud. Exempel: sommarstugan, gärna. U-ljudet. Satsmelodin.

B. Det här kan du nu.

Syfte / innehåll:

- repetera innehållet i lektionerna 7 – 9

Det är också möjligt att använda varje *Jag kan*-avsnitt direkt efter respektive lektion för att testa och repetera det som deltagarna har lärt sig.